

De Doopvont van St Bartholomeus

Place Saint-Barthélemy, Liège

Van maandag tot zaterdag van 10 tot 12 uur en van 14 tot 17 uur

Zondag van 14 tot 17 uur

Missen :

Van dinsdag tot zaterdag om 18 uur

Zondag om 9 uur 30

Geschiedkundig overzicht

De doopvont is afkomstig van de kerk “Notre-Dame-aux-Fonts” (“O.L. Vrouw van de doopvont”), de oudste parochiekerk van Luik. Gelegen in de onmiddellijke nabijheid van de Sint Lambertus kathedraal was Notre Dame aux Fonts ook de doopkapel van Luik.

Voor de uitbreiding van de stadsoppervlakte, die de vermeerdering en de uitbreiding van de parochiale gemeenschappen meebracht, was ze zelfs de enige kerk waar het sacrament van het doopsel kon worden toegepast.

Tussen 1107 en 1118 bestelde Hellin, aartsdiaken van Luik en pastoor van O.L. Vrouw van de doopvont, een doopvont in geelkoper voor zijn kerk. Dit meesterwerk van de Maaslandse Romaanse kunst wordt toegeschreven aan Renier, goudsmid te Hoi (Huy) in de eerste helft van de XIIe eeuw.

O.L. Vrouw van de doopvont werd, evenals de kathedraal, tijdens de Franse bezetting vernield. Die bezetting kwam na de Revolutie en maakte een einde aan de Luikse onafhankelijkheid (1793). De doopvont werd bij particulieren verborgen en ontsnapte gelukkig aan de beeldenstorm. Na het Concordaat in 1804 werd de doopvont in de oude collegiale -Sint-Bartholomeus geplaatst. Het deksel, dat evenals de kuip uit messing zou gemaakt zijn en waarop de figuren van profeten en apostelen afgebeeld waren, is verdwenen.

De goudsmid heeft de verworvenheden van de oudheid en de Byzantijnse kunst prachtig weten te verenigen met de traditie van de Romaanse kunst uit het Maasland, om van de doopvont een uitzonderlijk meesterwerk te maken. De doop is het enige thema dat in vijf op elkaar volgende scènes in hoog reliëf op de wand van de kuip is weergegeven: het doopsel van boete gepredikt door Johannes de Doper, dat het doopsel door de Geest aankondigt, en de zaligmaking van de wereld (van de Joodse wereld tot de Grieks-romeinse wereld) zowel op wereldlijk (de honderdman Cornelius) als op geestelijk vlak (de filosoof Craton).

Beschrijving

De kuip van de doopvont is geplaatst op vier stenen voetstukken en schijnt door **tien ossen** (oorspronkelijk twaalf) ondersteund te worden. Deze ossen stellen de twaalf apostelen voor die de blijde boodschap van de goddelijke drievuldigheid aan de wereld zullen bekend maken en de wereld zullen reinigen door het doopsel. Ze doen ook denken aan de twaalf stammen van Israël en aan de 12 ossen, die, volgens “Het boek der Koningen,” de “Bronzen Zee” in het Voorhof van de Tempel van Salomon in Jeruzalem ondersteunden.

De gegolfde grond die langs de cirkelvormige wand van de kuip loopt, onderstreept de eenheid van het thema, terwijl de gestileerde bomen van Byzantijnse invloed, de verschillende scènes scheiden en tegelijkertijd een overgang tussen de scènes maken. In elke scène is de hoofdfiguur – de predikant of de dooper – iets groter uitgebeeld dan de nevenfiguren. Die procedure is eigen aan de volkskunst in alle tijden en in alle landen, maar hier heeft de kunstenaar de taferelen op zulke manier voorgesteld dat de wanverhouding helemaal niet opvalt. Gegraveerde opschriften identificeren elk van de figuren.

1. De Prediking van Johannes de Doper.

Links van de hoofdscène, roept de voorloper een groep tollenaars tot boetvaardigheid op. Ze zijn gekleed als rijke kooplui. Er staat ook een soldaat bij, die de karakteristieke oorlogsuitrusting van de XIIe eeuw draagt: maliënkolder, typische helm, schild van de Noormannen hangend op zijn rug, zijn zwaard vastgehecht aan een degenriem en dat in de gleuf van de maliënkolder gegleden is .

2. Het doopsel van de Neofieten of het doopsel van boetvaardigheid.

Johannes de Doper legt de hand op het hoofd van één van de jonge mannen die tot aan de knieën in het water van de Jordaan staan. Op de oever, twee leerlingen die de plechtigheid bijwonen .De houding en de stand van de voeten van de leerling van rechts laten veronderstellen dat hij “diegene die de wegen van de Heer effent” wil verlaten om naar Christus te gaan .Let op de lenige lichamen van de neofieten en hun prachtige modulering.

3. Hoofdscène de doop van Christus

Johannes de Doper draagt de mantel van de kluzenaars in de woestijn; hij buigt zich en legt de rechterhand op het hoofd van Christus Jezus staat half in het water van de Jordaan dat volgens de conventies van de Byzantijnse kunst wordt weergegeven; met zijn rechterhand maakt hij het Drievuldigheidsteken. De Drie-eenheid is verenigd: Een oude man stelt de Vader voor; het door een aureool omgeven hoofd buigt over Jezus. De Heilige Geest wordt door de Duif gesymboliseerd. Links van Christus buigen twee engelen; hun handen zijn gesluierd ten teken van eerbied volgens de oosterse ritus.

4. Het doopsel van Cornelius

De kerk opent zich voor de Romeinse wereld “het geheel van de wereld zoals die op dat ogenblik gekend was”. De H. Petrus doopt de honderdman Cornelius die hier de wereld van de materiele dingen, van het tijdelijke, voorstelt. De Handelingen van de Apostelen melden dat deze Romeinse militair, die had horen spreken over Christus en zijn leer, Petrus had laten roepen. Maar de Hebreeuwse wet verbood Petrus het huis van een heiden te betreden. Petrus hoorde echter God in een droom en op het aansporen van God, ging hij naar het huis van Cornelius .Hij brak met de oude wet en doopte Cornelius met zijn gevolg.

5. Het doopsel van Craton

Een legende vertelt dat Johannes de Evangelist, de geïnspireerde apostel, in Ephese een Griekse filosoof, die de verachting van de rijkdom onderwees, zou bekeerd en gedoopt hebben. Dit tafereel en het voorgaande zijn symmetrisch en door geen enkel gestileerde boom gescheiden.

De filosoof Craton, tegenhanger van de honderdman Cornelius, symboliseert het domein van de spirituele dingen en de openheid van de Kerk op de Griekse wereld en de volkeren van alle landen.

Techniek

De aangewende techniek is deze van de “verloren was”.Het model, gebeeldhouwd in was, wordt zorgvuldig bedekt met klei. Wanneer dit alles gedroogd is, wordt dit wasmodel verwarmd, de was loopt weg (verloren).

Vervolgens wordt het vloeibare geelkoper in de gietvorm gegoten. Na afkoeling wordt de klei verwijderd, het kunstwerk gepolijst met fijn zand en bedekt met een dun filmpje goud.